

Ако погледнемъ въ литературно отношение нашия народъ, той стои много долу отъ други-тъ просвѣтени народи, или дору може и да са каже, че ние нѣмаме още никаква литература. Било е време, кога-то наша-та литература, въ начало-то на появление-то си въ скоро време са е развила и е направила забелѣжителна за време-то си епоха между просвѣтени-тъ тогавашни народи.

Кому отъ сжврѣмени-тъ тогавашни просвѣтени народи, а особено отъ сжплемени-тъ намъ Славяне не бѣше извѣстно име-то на Великаго Симеона и други мнозина негови сжврѣменници и славни наши литератури? Отъ стара-та наша Литература за дѣлго време сж са заимствovali Русси-тъ, както и други-тъ сжседни намъ славянски племена. Но ние оставаме на История-та да каже: какъ злочести-тъ обстоятелства, кои-то сж сполѣтяли нашия-тъ народъ и сж нанесли такжвъ ударъ на литература-та ни, що-то почти всички умственни произведения на народа ни да са опрапастени сжвршено и отъ неприятелска-та ржка на оганъ прѣдадени; да каже още какъ съ литература-та и духовний животъ на народа ни е бедствовалъ сжвсемъ да угасне; и най-сѣтне, какъ той са сепна отъ пропасть-та, до коя-то бѣ го довелъ неприятеля, като прѣдъ надлежащъ неговъ гробъ, и какъ са свѣсти и втурна въ пжтя на свое-то вжзрождение! А ние тука щемъ споменемъ, че едва слѣдъ нѣколко вѣкове на нашия народъ било сждено да са появи пакъ на литературно-то поле прѣдъ просвѣтений-тъ свѣтъ, да опознае до каква духовна ницета е билъ той достигналъ, и да са найме съ сѣтни-тъ си сили за да излѣзе изъ свое-то жалостно положение. Едва отъ тридесять години насамъ може да са брои духовно-то вжжраждане на нашия-тъ народъ.

Съ появление-то на нѣколко книги, на нѣколко вѣстници и периодически списания, ние изразихме новий си духовенъ животъ прѣдъ свѣта, и сторихме начало на наша-та писменность. Съ истечение-то на този малогодишенъ периодъ, наши-тъ млади умственни сили доста напрѣгнато сж работили за свое-то развитие, и може са рѣче, че това тѣхно напрѣгание не е отишло сжвсемъ напусто. Днесъ за днесъ ние можемъ наброи доста голѣмо количество книги, и нѣколко вѣстници чисто научни, периодически списания. Всичко това ако прегледа человекъ у насъ, не може да не каже, че и нашия народъ полека-лека са развива умственно и богатѣе. Но като сторимъ това прегледвание сравнително съ други-тъ просвѣтени народи, ние находимъ, че въ нашия-тъ